

גליון ר"מ
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למשפחת קליטין על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

פיזר נתן לאביונים – לא בשביל עצמו פעם אחת שלחו חכמי בית המדרש את רבי עקיבא וחבריו לאסוף כסף לצדקה, הגיעו לפתח בית של עשיר אחד. כשרצו להיכנס, שמעו שבעל הבית אומר לבנו, לך וקנה לנו ירק לארוחה, אבל אל תקנה רך וטרי אלא ירק של אתמול שהוא יותר זול. כיון ששמעו כך עזבוהו והלכו. בדרכם חזרה לאחר שכבר גבו צדקה מבני העיר, פגשו את העשיר הנ"ל, אמר להם מדוע לא באתם אלי כפי שהייתם נוהגים תמיד? אמרו כך וכך שמענו שביקשת ירק בזול ולכן לא נכנסנו אליך. אמר להם מה שביני לבין ילדי אתם יודעים, אבל לא מה שביני לבין בוראי. ואני מבקש מכם שתלכו אצל אשתי ותאמרו לה, שתתן לכם מדת ליטרא מלא דיגרים. הלכו ואמרו לה מה שצויה בעלה, שאלה אותם איזו מדה אמר לכם, גדושה או מחוקה? אמרו לה סתם אמר לנו. והיא בצדקתה אמרה אני אתן לכם גדושה. ואם יאמר לכם בעלי שכך היתה כוונתו הנה מה טוב. ואם לא, אנכה את הגדוש מחשבון כתובתי. כששמע בעלה צדקתה כפל לה את כתובתה.

(ירושלמי פסחים ד ט)

פרשת השבוע

ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו' ויגש אותם אליו ויחבק להם (מ"ח - י') מסופר על הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א שהיה בשנות חייו האחרונות סגי נהור, וכשהביאו לפניו בערב יום הכיפורים את נכדיו לברכם, חיבקם ונישקם תחילה. וכך אמר: אצל יצחק אבינו אנו מוצאים שלאחר שכהו עיניו מראות, אמר ליעקב בנו: "גשה נא ושקה לי בני". כיוצא בכך אנו מוצאים אצל יעקב אבינו בעת זקנתו, ככתוב: **ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו' ויגש אותם אליו וישק להם ויחבק להם.** וכל כך למה? כי בשעה שאדם מבקש להתקשר עם זולתו, די לו לשם כך בחוש הראייה, כשהם מביטים איש בעיני רעהו הם מתקשרים זה בזה. אולם, כשאדם מאבד, לא עלינו, חוש חשוב זה שהקב"ה העניק לו ברוב חסדו. צריכה ההתקשרות לבוא בדרך של חיבוק ונישוק.

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מ"ט א') מסופר: הגה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א השתתף פעם באסיפה והיה מדוכדך מן המזימות ומן התככים שהיו מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקורביו, תמיד התקשיתי שעל הפסוק "מובא בילקוט שמעוני (רמז קנ"ז) "האספו - הטהרו", כשם שאתה אומר (במדבר י"ב י"ד) "תסגר מרים ואחר תאסף", וכונת הילקוט ש"האספו" מלשון "טהרה", כי כנראה יכול כל יהודי כשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל בזמן שכל היהודים הנקיים והכשרים מתאספים באסיפה, מיד נכנס לשם האורח הבלתי קרוי, היצר הרע של מחלוקת תככים ומזימות. ולכן בירך יעקב את בניו "האספו הטהרו" שתצאו טהורים מכל אסיפה.

צמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:36 ת"א: 5:38 ר"ת: 6:14

פרשת ויחי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:21 ת"א: 4:35

ואכן, ההתעניינות סביב המטבע היתה רבה מאד, הכל בדקו את "שקל הקודש" בזהירות רבה ובחיבת הקודש, כך עברה שעה ארוכה, והמטבע עברה מיד ליד, לפתע נשמע קול: "היכן השקל?", "היכן השקל?". התברר שהשקל נעלם בעת שעבר מיד ליד. מיד קם ה"כתב סופר" על רגליו כולו נרגש ונרעש מבלי להבין כיצד קרה הדבר, ופנה אל הנאספים ואמר: סמוך ובטוח אני שהשקל נעלם ללא כל כוונה רעה מצד אף אחד מן הנוכחים כאן, אולם אפשר שמישהו מתוך הקהל הקדוש הזה החליף בטעות את המטבע הזה במטבע פרטי שלו, לפיכך מתבקש כל אחד לאחר בקשת המחילה, לבדוק בין המטבעות שבכיסו שמא נמצא השקל העתיק ביניהם.

המסובים עשו כבקשתו, אך השקל לא נמצא, בראותו שהצעתו הראשונה לא הועילה, הציע ה"כתב סופר" שבהסכמת כולם יחפש כל אחד ואחד בבגדי חברו, מתוך תקווה שבדרך זו ימצא השקל, אולם להצעה זו התנגד בתוקף, זקן אחד תלמיד חכם מופלג מתלמידי ה"חתם סופר", ובתחנונים ביקש האיש שיואלו לדחות ביצוע הצעה זו ברבע שעה. משום כבודו של הזקן, ניאות הציבור להסכים לבקשתו. משחלף הזמן והשקל עדיין לא נמצא, קם האיש וביקש עוד פעם להמתין עוד רבע שעה לביצוע החיפוש, הקהל גילה חוסר סבלנות, ועם כל הכבוד שרחשו לתלמיד חכם זה, התנגד לבקשה המוזרה שכל הגיון לא נראה בה, אולם ה"כתב סופר" שהכיר את הזקן בתור אחד מחשובי התלמידים של אביו הגדול, ביקש מהקהל להיענות לבקשתו, והסכמתם לא איחרה לבוא. משחלף גם פרק זמן זה והאנשים החלו להעלות בדעתם חשד בזקן הזה, חזר האיש על משאלתו, וכשדמעות בעיניו התחנן וביקש רבע שעה נוספת, תוך כדי הבטחה שזאת הפעם האחרונה ויותר לא יבקש להמתין.

אלמלא התערבותו של ה"כתב סופר" לא היה הקהל השרוי במתח רב מסכים להיענות לבקשתו, אך כאשר הוחלט על ההארכה הנוספת, נכנס לפתע שמשו של ה"כתב סופר" ובפיו הבשורה: "המטבע נמצאה!" "המטבע נמצאה!". התברר שאחד המשרתים, בהורידו את המפה מעל השולחן, נטל יחד עם המפה את המטבע, וכמעט השליכה אל האשפה. עתה חזרו הכל והפנו מבטיהם לעבר אותו זקן, תמהים לפשר התנהגותו המוזרה, ואולי על רוח הקודש שניצנצה בו, ובקשו ממנו הסבר על כך.

ליומא דהילולא של הגה"ק ה"כתב סופר" זיע"א (י"ט טבת) הגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר בעל "כתב סופר" זיע"א רבה של פרשבורג, בנו של הגאון הקדוש בעל ה"חתם סופר" זיע"א, פעל רבות והשתדל מאד להשפיע על ממשלת הונגריה, שתתן רשות לקהילות החרדיות להתנתק מהקהילה הכללית הכפופה להשפעת הרפורמה, ולקבל מעמד מאושר ומיוחד. מטרתו של הרב היתה, להקים מסגרות נפרדות הנוהגות אך ורק על פי השולחן ערוך, ללא תיקונים ושינויים, והתערבות מצד הרפורמים למיניהם. כאשר בסיעתא דשמיא דבר זה עלה בידו, ידעו הכל שניצחון זה הינו פרי שנבט לאחר הזריעה שזרע אביו הגדול ה"חתם סופר", ברוב יגיעתו באירגון היהודים החרדים תחת דגל תורתנו הקדושה. באותה שעה כינס ה"כתב סופר" את כל גאוני הונגריה וצדיקיה לכנס הודיה ועצרת חגיגית, במטרה לחזק את החיים הרוחניים ולעמוד על המשמר. בכנס זה השתתפו כל סלתה ושמנה של יהדות הונגריה, חכמיה ורבניה. מובן מאליו שמשא ומתן בדברי תורה מילא את חלל המקום, ובשעה שהאווירה היתה מרוממת עלה ה"כתב סופר" אל הדוכן, וכשדממה מוחלטת השתררה באולם, פתח בדבריו ואמר:

מורי ורבותי, במעמד מרומם וחשוב זה כבוד הוא לי, להראות לכל האורחים הנכבדים והחשובים, דבר נדיר מאד, אשר נמצא בידי בירושה מאבי זצ"ל, והוא עצמו ירשו מאביו זצ"ל, וכן למעלה בקודש מדורי דורות, בן אחר בן עד לזמן שבית המקדש היה קיים, אף שאין לדבר ערך מצד עצמו, מכל מקום שומרים אנו עליו כעל אוצר יקר אשר כל הון לא ישווה לה. כל הנוכחים באולם ישבו במתח רב ובצפיה לדעת מהו החפץ המיוחד עליו מדבר ה"כתב סופר". לאחר שתיקה של כמה רגעים המשיך ה"כתב סופר" ואמר: ובכן, המדובר הוא ב"שקל הקודש" אשר השתמשו בו בזמן הבית. עד כמה שידוע לי הוסיף ה"כתב סופר" ואמר, מטבע זה יחיד הוא מסוגו הנמצא בעולם היהודי. בהזדמנות חגיגית זו ברצוני להציג את המטבע בפני כל האורחים החשובים באי הכנס, אשר בודאי מעוניינים לראותו, לשם כך הנני מעביר אותו בין הציבור, וכל אחד יעביר אותו לחברו, וחברו לחברו, ולבסוף לאחר שכל הציבור יזכה לראותו מקרוב, יחזור המטבע הנדיר אלי.

צניח ונמשל

המשיח אלמים

איש עסקים גדול קם בבוקרו של יום ולתדהמתו, הוא מגלה כי הפך להיות אילם. כח דיבורו ניטל ממנו. הוא חש כמי שעולמו חרב עליו, אינו מסוגל לנהל את עסקיו ולדבר עם חבריו. ידידיו ובני משפחתו ניסו לעזור לו בכל דרך אפשרית. נדדו אל מרכזי הרפואה הגדולים, אל מומחים בעלי שם עולמי, אולם הם לא הצליחו להושיע ולו במעט. התיישב האיש בביתו וסירב ליצאת אל העולם, לשוב לעסקיו ולנסות להסתדר בשפת הידיים. אט אט התרחקו ממנו מכריו וידידיו. כך ישב סגור בביתו, פניו נכאות ולבו שבור. החיוך שהיה נסוך על פניו דרך קבע, נמחה כליל ולא נותר ממנו זכר. לאחר חודשים של שברון לב עמוק, שבהם איש אינו מבקר בביתו ואין דורש בשלומו, נשמעה דפיקה על הדלת. בפתח עמד אחד מחבריו הוותיקים, שהגיע לבשר לו, כי זה עתה שמע שלעיר הגיע רופא מומחה, ואולי דרכו תצמח הישועה. האיש שכבר שבע מרופאים ותרופות סירב לשמוע. ורק לאחר שכנועים והפצרות, נאות לנסות את מזלו שוב. הגיע האיש אל הרופא מלווה בידידו שהיה לו לפה, והסביר לרופא את שארע לו. הרופא העמיק לבדוק את הגרון ואת קנה הנשימה, וגילה כי מדובר בחיידק נדיר שהתיישב על קנה הנשימה. "אתן לך כדורים. הקפד נא לטול שני כדורים בבוקר ושניים בערב. בעוד שבועיים ניפגש שוב". אסיר תודה על התקווה שנטע בו הרופא, ביקש האיש לשלם, אך הרופא מייאן לקבל מידיו כסף באומרו: "אם רק תשוב ותבשר לי כי שב אליך כח הדיבור, יהיה זה בעבורי התשלום הגדול ביותר". שב האיש לביתו, נטל את הכדורים בדברי הרופא, והנה, ראה זה פלא, כעבור ימים מספר שב קולו כאחד האדם. תחילה דיבר בלחש, אך אט אט גבר הקול, עד ששב להיות כבתחילה. שמחתו לא ידעה גבולות, ובהודיה לבורא עולם על כל הטוב שגמלו אסף את ידידיו ואת בני משפחתו, ויחד עמם ביקש להודות ולהלל על הנס שראה. התאספו הידידים שמחים יחד עמו, ותוך כדי המסיבה ביקשו לשמוע בפרוטרוט את כל פרטי התרחשות הנס. נענה האיש לבקשתם והחל מתאר את כל התהליך הארוך – ההלם הראשוני, ההתרועעויות והנדודים מרופא לרופא, תקופת האכזבה הקשה והמרירות. תוך כדי כך החל לתאר את הרופא שהעלה ארוכה למחלתו. הוא תיאר בלעג את דמותו המגוחכת, את עיניו הקטנות המתרוצצות בחוריהן, את רגליו הארוכות ואת אפו העקום. המשיך ותיאר את אופן דיבורו המצחיק והמגומגם. כל זאת לקול צחוקים של הנאספים שנהנו לשמוע את ידידם, שכשרון דיבורו שב אליו משעשע את הנוכחים בתיאוריו העסיסיים. העומד מן הצד ועיניו פקוחות, משתומם על המראה ותמה. כלום אין זה כפיות טובה וחסר לב ללגלג על איש חסדו?

הנמשל: כח הדיבור ניתן לאדם כדי למלא את יעודו בעולם ולהשתמש בו לצורך תורה ותפילה, מעשים טובים ועבודת השם. ויש בני אדם, שנוטלים את הכח הגדול שניתן לו, והוא משתמש בו נגד מי שבראו, בדברי לעג וכפירה רח"ל, ובלשון הרע וברכילות.

קם הזקן וסיפר: מתלמידי ה"חתם סופר" אנכי, בשעה שקיבלתי את ההזמנה לבוא ולהשתתף בכנס חשוב זה, אשר בו נקהלו ובאו כל גדולי הונגריה, חשבתי בלבי שכדאי להביא עמי לכנס הגדול דבר שבטח יעניין את כולם, ומאחר שגם בידי נמצא "שקל הקודש" מזמן בית המקדש, הנמצא אצלי בירושה מזה דורות רבים, אמרתי לעצמי, אקח עמי את המטבע, ואראנו לכל משתתפי הכנס. אולם מששמעתי מבנו של מורי ורבי, ה"כתב סופר", כיצד הוא מרבה להחשיב את ערך המטבע שברשותו, ושלפי ידיעתו הינו יחיד בעולם היהודי ואין שני לו, ויתרתי על הרעיון שלי משום כבוד בן רבי זצ"ל.

והנה בשעה שהמטבע אבד, והועלה הרעיון שכל אחד יחפש בבגדי חברו, היה ברור לי שהאבידה תמצא בכיסי, נקל לשער את גודל חילול השם שהיה נגרם לחילה אם וכאשר המטבע היה מתגלה ביד אחד מחשובי תלמידי מרן ה"חתם סופר", אין ספק שהטענה שהייתי טוען להגנתי שגם לי היתה מטבע כזו, לא היתה מתקבלת כלל וכלל, לפיכך השתדלתי בכל כוחי לדחות את מועד החיפוש, ובאותה עת נשאתי תפילה להקדוש ברוך הוא שלא יביאני לידי הבזיון הנורא, ושלא תיגרם בגללי תקלה גדולה וחמורה של חילול השם. תפילתי נתקבלה והמטבע אכן נמצאה, והנה הוא ה"שקל הקדוש" שברשותי, סיים הזקן את דבריו בהצביעו על המטבע שבידו.

משסיים האיש את דבריו פנה ה"כתב סופר" אל הנאספים הנדהמים ואמר: עלינו להודות לה' יתברך שהביא לסיום כה מוצלח את המעשה הזה, ומנע חילול שמו, שהרי מי היה מאמין לו, הכל היו בודאי משוכנעים שאין עוד מטבע כזה בעולם, יחד עם זאת צריך מעשה זה ללמדנו עד היכן מגיע ציווי חז"ל "והוי דן את כל האדם לכף זכות", גם במקרה שלפי כל הסימנים שבידינו נראה שיש להחליט בבירור על אשמתו של מישוהו, גם אז יש עדיין להמשיך ולחפש לימוד זכות עבורו, אילו לא נתאספנו כאן אלא בשביל לימוד זה דיינו.

צ'ין אדם לחברו

פייס את האדם שפגע בו

מסופר: פעם התנפל על הגה"ק רבי יוסף זונדל מסלאנט זיע"א יהודי עני מדוכא ומיוסר, וביזה אותו קבל עם בחירופים וגידופים, משום שחשבו לממונה על כספי הצדקה. ר' זונדל לא השיב לו כלום ואף מנע מהקהל מלפגוע בו. ולא אמר די בכך כי אם באותו לילה בשעה מאוחרת, אחרי ששיער שכבר שכך כעסו של אותו מר נפש, הלך לביתו להרגיעו ולפייסו שבגלל הטעות שחשב אותו לממונה על הצדקה, נגרמה לעני זה ההתרגויות הזאת שנבעה מרוב מצוקתו ועוניו.

זריזות בקיום מצוות פירעון חוב

מסופר על הגאון רבי אלחנן ווסרמן זיע"א, שנראה צועד ביום חורף קשה כשהוא מתעטף בצעיף מפני הקור העז ששרר בחוץ, מעטה רך של שלג צחיח רק הקשה על הליכתו, בשובו מן השיעור היומי לביתו. אך מיד כשנכנס לביתו, הודיע לרעייתו הרבנית כי יש בידו עתה מעט מהכסף שחייבים הם לפרוע את חובם לקצב העיר, בעד הבשר שרכשו אצלו, וכי הוא מתכוון מיד לצאת ולשלם לו זאת. משראתה הרבנית את מזג האוויר הזועף ששרר בחוץ, ניסתה להניא אותו באמרה כי ינוח קמעא והיא תלך מחר בבוקרו של יום להשיב לו את סכום ההקפה. למרות שידוליה הרבים, הבחינה הרבנית כי רבי אלחנן עומד על דעתו והוא אף פתח את דלת הבית לצאת לעבר בית הקצב, הבינה הרבנית כי בנפשו הדבר, וביקשה מאחת מבנות המשפחה ששהתה אותה עת בבית שתתלווה אליה, ובמאמצי שכנוע נטלה את הכסף מבעלה, ומיד יצאו השתיים לבית הקצב ופרעו לו את החוב.

מששבו לביתם, חזרו ומצאו את רבי אלחנן יושב וקורן, אושר נסוך היה על פניו, והוא באצילותו מסביר לרעייתו הרבנית "כמה שמחה היא לי שיכולנו להשיב הכסף מיד ולא נזקקנו להלין הכסף בביתנו, שכן פריעת בעל חוב מצווה היא ככל המצוות, ושמח אני לקיימה".

לנשמה אין מנוחה בגלל שפגע באדם

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסוראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאו אותה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם, נפטרתי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, זולת חטא אחד שלא שמתני אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגיתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ז טבת

הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשלה דראהביטש'ער (תר"ב)

יום ראשון י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)

הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)

הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)

הרה"ק רבי ישראל דוד בן הרה"ק רבי טוביה משענדישוב זיע"א (תשכ"ז)

הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

יום שני י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)

רב מרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)

הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום שלישי י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מאקלבוט ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)

הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום רביעי כ' טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

יום חמישי כ"א טבת

הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנא (קול אריה) ב"ר יחיאל מיכל (תק"ל)

הרה"ק רבי ישראל אברהם ב"ר משולם זושא מאניפאלי (תקע"ד)

הרה"ק רבי ישראל דוב בער מוילעדניק ב"ר יוסף (שארית ישראל - תר"י)

יום שישי כ"ב טבת

הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק ב"ר אורי (תקפ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר: בהיות הרה"ק רבי אפרים

פישל מסטריקוב זיע"א (יומא

דהילולא י"ז טבת) מתקדש פעם

בטבילותיו, שמע כרוז מן השמים:

שאל בני מה אתן לך. השיב מיד

שאלתי ובקשתי, שלא תינתן לי

הזדמנות כזו עוד פעם. כששאלוהו

למה? השיב והסביר כי חשש שמא

יתגבר עליו יצרו ויבקש על צרכי

גופו.

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

"פרדס יוסף החדש" על פורים

עכשיו בחנויות הספרים

הפצה ראשית: מרכז הספרים 03-6194114

בחסות רשת חנויות

גל פז